

Fapt este că, prin complexitatea figurii în jurul căreia gravitează, ca și prin varietatea corespondențelor lui Theodor Lavi, printre care Liviu Floda, Bela Vago, dar și Lucien Boz ori Monica Lovinescu, volumul devine o restituire caleidoscopică, plasându-se la intersecția istoriei ideilor, a istoriei literare și a studiilor iudaice.

Silvia Mitricioaei

Claudia Maria UDRESCU, *Universitatea din București. Modele și traiectorii post-comuniste*, București, Editura Universității din București, 2011, 215 p.

Preocupările cu privire la sistemul universitar din România au fost sintetizate în ultimele două decenii în studii și articole care încercau să investigheze evoluția acestor instituții, sistemele lor interne de organizare sau personalitățile marcante care și-au lăsat amprenta asupra lor. Puține însă au atins direct sau tangențial subiectul construirii relației dintre universitate și politică și integrarea misiunii celei dintâi în context politic, istoric sau cultural. Literatura de specialitate are nevoie de astfel de demersuri integrate care să abordeze, fără patimă și cu judecată dreaptă, raportul dintre universitate și stat. Această nevoie rezultă mai ales din necesitatea înțelegerii greșelilor, dar și a bunelor practici din istoria recentă, pentru a avea o perspectivă clară asupra celor actuale sau a celor care vor veni, într-o relație simplă de cauză-efect sau de perpetuare a unor uzanțe academice sau politice.

Pe această direcție se înscrie și lucrarea adusă astăzi în atenție a Cludiei Udrescu, în care autoarea abordează analitic traseul postcomunist al Universității din București, radiografiind formularea politicilor statului în materie de învățământ superior. Lucrarea ia forma unui studiu de caz și din punctul de vedere al delimitării temporale se raportează la perioada 1990-1996, considerată definitorie pentru traiectoria acestei universități prin încercarea ei de a se distanța de trecut. Având la bază o serie de elemente din literatura de specialitate riguros selectate, cititorul își poate însuși la finalul lecturii acestei lucrări o evoluție sintetizată asupra modelelor teoretice care definesc universitatea, asupra misiunii sau responsabilității publice a universității. În egală măsură, studiul de caz asupra Universității din București este fundamentat pe o serie de surse arhivistice, precum Arhiva Rectoratului Universității din București, Arhiva Camerei Deputaților sau Arhiva Comisiei de Învățământ, Știință, Tineret și Sport din cadrul Camerei Deputaților, asigurând acestui demers legitimitatea și caracterul inovativ pe care îl oferă astfel de surse.

Structurată în trei părți majore lucrarea are caracterul unei inițiative cu abordare integrată. Pentru început s-a avut în vedere redarea unei perspective teoretice asupra conceptelor operaționalizate pe parcurs. S-au bucurat de atenție deosebită cele mai relevante clasificări teoretice actuale asupra învățământului superior, modelele de universitate (universitatea medievală, modelul german, universitatea modernă, universitatea europeană după 1990), temele și tendințele actuale din studiul învățământului superior. Parcurgerea celei de-a doua și de-a treia părți introduce punctul de focus al acestei lucrări, Universitatea din București, cu menționări prețioase asupra moștenirii comuniste universitare. Cititorul găsește în rândurile acestei cărți rectorii care s-au succedat la conducerea Universității în perioada de referință și dezbaterile care au dominat perioada lor de administrație, fundamentate pe documentele de arhivă ale Senatului Universității.

Autoarea demonstrează cum după 1989, contrar perioadei de dinainte, cariera universitară o legitimează pe cea politică și punctează evenimentele față de care universitarii reacționează: contestarea profesorilor din decembrie 1989, mineriada din 1990, legătura dintre universitate și politică, momentul înființării de noi facultăți, apariția universităților particulare sau alegerile pentru funcția de rector. Ultima parte aduce cititorul în sectorul legislativ, relativ la modul în care Universitatea înțelege să abordeze problema absenței legislației din domeniul învățământului imediat după 1990. Perioada la care se face referire se divide astfel în două secțiuni, prima acoperind primii trei ani de democrație și eforturile redactării unei legi care să abordeze direct toate problemele educaționale și momentul 1995 cu promulgarea legii învățământului. Sectorial sunt investigate etape

care au în vedere autonomia universitară, evaluarea universităților, finanțarea învățământului superior sau selecția cadrelor didactice.

Această carte umple golul existent în literatura de specialitate privind la rolul pe care îl are politica educațională postcomunistă și, din perspectiva științei politice, o reabilitează pe aceasta în poziția de factor cheie care influențează direct evoluția statului. Pe parcursul acestei cărți s-a sugerat, cu intenție vădită sau discretă pe alocuri, faptul că o modalitate eficientă de înțelegere a universității trebuie să aibă în vedere și perspectiva importantă pe care o aduc investigațiile din sectorul științelor politice. Ele au rolul de a poziționa procesele academice în cadrul influențelor politice care le marchează și de a înțelege aceste dimensiuni ca fețe ale aceleiași stări de fapt. Următoarea perioadă va constitui această carte într-un element de referință al acestui tip de investigații, iar direcțiile viitoare de cercetare vor prelua acest model ca punct de plecare al analizelor ce vor urma în sectorul învățământului superior al deceniilor postcomuniste.

Florentina Cărbunaru

Vasile BOARI, Ștefan BORBÉLY, Radu MUREA, *Identitate românească în context european. Coordonate istorice și culturale*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2009, 436 p.

Identitatea este un concept sub a cărui umbrelă putem găsi zeci de definiții și tot atâtea diferențe. Oricât de mult am încerca să stabilim începuturile preocupărilor în sfera identităților colective sau naționale, va fi probabil foarte dificil să ajungem la un acord. Identitatea a fost și rămâne o temă delicată, dificilă și controversată, indiferent de vârstă, profesie, apartenență etnică, națională sau rasială. Delicatețea acestui subiect e dată de legătura în care se află cu teme care au captat întotdeauna interesul în dezbaterile politice sau publice, cum ar fi noțiunile de rasă, națiune, grup etnic sau, mai recent, gen. În această privință, în ultima perioadă întâlnim, atât în literatura de specialitate cât și în viața cotidiană, o sumă de concepte: identitate națională, identitate etnică, identitate rasială, identitate socială, identitate politică, identitate de gen etc., intens dezbătute și frecvent amintite în discursul public. Cartea supusă atenției poartă semnătura Centrului de Analiză Politică a Universității „Babeș-Bolyai” și aduce în atenție dezbaterile din mediul academic și cultural cu privire la identitatea românească și manifestările ei în context european, iar din punct de vedere fizic, ea se prezintă sub forma unei colecții de articole ale specialiștilor din domeniu.

Pornind de la premisa că identitatea românească presupune multiple dimensiuni, volumul aduce în atenția cititorului lucrări de istorie, filosofie, teologie, sociologie, politologie, literatură etc., care dezbate și analizează diferite unghiuri prin care acest concept al identității poate fi surprins în spațiul românesc. Termenul de identitate, în multitudinea formelor sale de înțelegere, este în ultimul timp atât de uzitat, încât înțelesul său a devenit din ce în ce mai ambiguu și mai opac. Drept urmare, cel mai important merit al acestui volum este abordarea integrată a fenomenului identitar, prezentând multiple perspective din numeroase arii de analiză, dar cu o abordare nuanțată.

Dimensiunea istorică a acestei cărți reunește tematici diverse, dar grăitoare în segmentul identității românești. Sunt explicate astfel fenomene istorice ca formarea sentimentului național nu doar din simboluri, mituri și legende, ci și din informații culturale transmise de la o generație la alta, latinitatea culturală, întâlnirea inedită dintre protestanți și ortodocși în Transilvania sau despre familiile culturale din spațiul românesc, Orient și Occident, Balcani și Mitteleuropa. Se cuvine a fi remarcat, referitor la acest volum, efortul de a integra majoritatea elementelor care definesc identitatea românească. Unele dezbateri din cadrul acestui volum aduc în fața cititorului o diferențiere esențială în înțelegerea acestui fenomen: caracterul național al unui popor nu trebuie confundat cu trăsăturile dobândite de o națiune într-o anumită perioadă. Urmând această direcție, perspectiva istorică a autorilor nu s-a focalizat doar pe componentele interne ale ansamblului identității românești, ci și pe elementele moștenite prin influența altor culturi în acest spațiu: moștenirea antichității greco-latine, spiritualitatea iudeo-creștină, aportul curentului Iluminist sau moștenirea culturală bizantină. Pentru că noțiunea de identitate este un fenomen care se adaptează la comunitate și se identifică în